

แก้วพิช

พระอาจารย์สงบ มนสฺสุโต

เทศน์พระ วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๐

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เอาละ ฟังธรรมะก่อน ฟังธรรมะๆ ไปฟังธรรมะสังฆธรรมๆ เป็นสังฆะความจริง ถ้าสังฆะความจริง เราจะเทียบหัวใจของเราให้เข้าเป็นสังฆะความจริงอันนั้นหรือไม่ ถ้าเราเทียบหัวใจของเราเข้าสู่สังฆะความจริงอันนั้นไม่ได้ เห็นไหม มันเป็นมายา มายากิเลสในหัวใจเรามหาศาลเลย ถ้ามายาในหัวใจของกิเลสมันมหาศาลเห็นไหม เรายังโชคดีนะ เรายังมีหมีตา

คำว่ามีหมีตาหมายความว่า เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดในพุทธศาสนา เวลาเกิดในพุทธศาสนาเห็นไหม พุทธศาสนาสอนเรื่องอะไร ถ้าเรามีอำนาจวาสนาเห็นไหม เราขังดวงวัดขังดวงเอา ว่าถ้าทางโลกเห็นไหม ชีวิตเกิดมาชาติปี ทุกขา ชีวิตเกิดมาเป็นทุกข์อย่างยิ่ง ถ้าความทุกข์อย่างยิ่งเกิดมาแล้วเห็นไหม เราครองเพศเป็นฆราวาส เราต้องรับหน้าที่รับผิดชอบ เราต้องมีหน้าที่การงานเห็นไหม เราทำหน้าที่การงานอย่างนั้นมันก็เป็นการเลี้ยงชีพ ถ้าการเลี้ยงชีพแล้วเราเกิดมาทั้งชีวิต ชีวิตของเรามันค่ามากกว่านั้น เราถึงเห็นภัยในวัฏสงสารมาบวชเป็นพระไป

ถ้าบวชเป็นพระมีวาสนาวาสนาตรงนี้ เรามาบวชเป็นพระ ถ้าบวชเป็นพระนี่เขาเรียกนักรบ เวลานั้นบวชนี้เขารบกับกิเลส ถ้ารบกับกิเลส ถ้าเราเป็นนักรบเห็นไหม เราจะมีสติมีปัญญาอย่างน้อยแค่ไหนที่เราจะตั้งสติปัญญาขึ้นมารบกับกิเลส ไม่ใช่ว่ามานอนจมอยู่กับกิเลสอย่างนี้ไง ถ้านอนจมกับกิเลสเห็นไหม ถ้านอนจมกับกิเลสแล้วเป็นมารยาสาโดยใจ แล้วมารยาสาโดยใจนะ เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมามันก็น้อยอกน้อยใจใจ ทำไมคนโน้นไม่ดูแลเรา คนนี้ไม่ดูแลเรา

ผู้ที่มีคุณธรรม คุณธรรมเห็นไหม เราพูดประจำถ้ามันเป็นธาตุ ธาตุนี้ทองเข้ากับทองคำ ดินเข้ากับดิน น้ำไปกับน้ำ น้ำเสียน้ำเน่าก็ไปอีกประเภทหนึ่ง นี่ไง ถ้ามันเข้ากันได้ๆ ใจ ถ้ามันเข้ากันได้โดยธาตุเห็นไหม ถ้าเข้ากันได้โดยธาตุมันโดยข้อเท็จจริงๆ ใจ ถ้าข้อเท็จจริง ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ที่มีธรรมแล้วเห็นไหม มาลงใจในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติไว้เป็นธรรมวินัยคือกฎหมาย คือ

วิธีการ คือข้อวัตรที่เราต้องทำแบบนั้น ถ้าทำแบบนั้น ถ้าใจคนที่เป็นธรรมมันจะทำแบบนั้น ทำแบบนั้นมันลงธรรมแบบนั้น ถ้าใจที่เป็นธรรมมันเข้ากันได้แบบนั้น

ฉะนั้น เราก็มาวัดกันใจ วัดกัน เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมาแล้วมันต้องมีผู้อุปัฏฐากผู้ที่ดูแล ถ้าผู้ที่อุปัฏฐากผู้ดูแล เขาก็ดูแล คำว่าดูแล ดูแลเห็นไหม มันก็เหมือนหมอพยาบาลเขาดูแล คนไข้ นี่แล้วมันจะหายไม่หายอยู่ที่คนไข้นั้น ถ้าคนไข้นั้นแข็งแรง คนไข้นั้นจิตใจเข้มแข็ง หมอรักษาได้ง่ายดายใจ ถ้าคนไข้นั้นอ่อนแอเห็นไหม เดียวมันก็ช็อคตาย มันจะช็อคตายอยู่นั้นนะ หมอเขาต้องเอาออกซิเจนปั๊มไว้เลยนะ เดียวหัวใจวายต้องปั๊มขึ้นมาเลยนะ เพราะคนไข้อ่อนแอ ใจ มันอยู่ที่คนไข้ ถ้าคนไข้อ่อนแอเนะ หมอพยาบาลนั้นเขาก็ดูแลรักษาตามนั้น

พระก็เหมือนกัน พระอยู่ด้วยกันเขาก็ดูแลรักษาตามนั้น รักษาตามนั้นแล้วมันจะหาย หรือไม่หายเห็นไหม เนี่ยลางเนื้อชอบลางยา มันก็เป็นที่ว่าคนมันถูกกับวิธีรักษาอย่างนั้น มันก็จะรักษาอย่างนั้นได้ ถ้ามันถูกกับวิธีรักษาอย่างนั้น รักษาอย่างไรแล้วมันก็ถูกลูกนี้เห็นไหม มันก็พยายามรักษาของมันอย่างนั้นขึ้นมาให้ได้ ลางเนื้อชอบลางยา ถ้ามันเป็นจริง ๆ เห็นไหม

นี่พูดถึงว่าเราเกิดมามีอำนาจวาสนานะ เรามาบวชเป็นพระ ถ้าบวชเป็นพระ เป็นนักรบรบกับใคร รบกับกิเลสตัดหาความทะยานอยาก รบกับกิเลสตัดหาความทะยานอยากเห็นไหม เวลาคนเกิดมามีกายกับใจ ๆ นะ หัวใจนี้ยิ่งใหญ่ ๆ แต่หัวใจมันได้สะสมสิ่งใดมา รัตตัญญู ๆ ผู้มีราตรีเห็นไหม รัตตัญญูผู้ที่มีความรู้ความสามารถ นี่ก็เหมือนกัน เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ คนแก่คนเฒ่าเห็นไหม เวลาประพฤติปฏิบัติเหมือนกับคนอ่อนแอ คนเจ็บไข้ได้ป่วยไป เพราะมันได้รับซึมซับ ซึมซับสิ่งในโลกนี้มาเยอะไป

เห็นไหม เด็กน้อย เด็กน้อยเด็ก ๆ ที่เพิ่งเกิดเห็นไหม ๆ อายุห้าหกสิบขวบให้หัดภาวนา ภาวนาแจ่มใส เพราะอะไร เพราะโลกเขายังสวยงามอยู่ใจ ในประสบการณ์ชีวิตของเขา มันยังไม่ได้แปดเปื้อนใจ หัวใจของเขายังนุ่มนวลอยู่ใจ เวลาทำอะไรมันก็ทำได้ง่ายใจ ใจเราคนเผชิญโลก เราอยู่กับโลกมามาก เรารู้มามาก ปัญญาเราเยอะ เวลามันจะภาวนาขึ้นมา ใจความรู้เยอะ ๆ นั้นนะ นั้นมันภาวนาไม่ลง ถ้ามันภาวนาลงมันถึงจะเป็นประโยชน์มันเห็นไหม

ดูสิ เวลาทางโลกเขา เวลาเขาขออนุญาตตั้งโรงงานใจ เวลาโรงงานของใครเห็นไหม โรงงานสิ่งที่ทำอุตสาหกรรมเขามีบ่อกำจัดน้ำเสีย ถ้าบ่อกำจัดน้ำเสียเห็นไหมนะ สิ่งที่ว่าน้ำเสียนะ เขาก็ต้องรีไซเคิลให้มันเป็นน้ำที่พอประมาณที่จะระบายทิ้งไปได้ แต่ถ้าโรงงานที่เขาเป็นบ่อ เห็นไหม เขาก็เก็บไว้เห็นไหม มันจะเกิดก๊าซพิษ เกิดก๊าซพิษขึ้นมา เขาเข้าไปทำความสะอาดเห็นไหม ลงไปนะขาดอากาศหายใจตายเลย ก๊าซพิษมันทำลายหมด

นี่พูดถึงโรงงานเห็นไหม โรงงานสิ่งที โรงงาน โรงงานอุตสาหกรรม โรงงานสิ่งทีเขาทำ อุตสาหกรรม สิ่งทีเขาเป็นสินค้าของเขา เขาทำเพื่ออะไร ก็เพื่อประโยชน์ทั้งนั้นนะ นี่คุณงามความดีเขาทำแล้วมันมีกำไรขาดทุนของเขา เขาทำแล้วมีผลประโยชน์ของเขา ผู้คนมีงานทำ ระบบเศรษฐกิจ เศรษฐกิจมันเจริญรุ่งเรืองเห็นไหม มันก็มีส่วนดีของมัน ส่วนดีของมัน แต่ส่วนเสีย ของเสีย ของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมนะ ของเสียทีจะทำลายนะมันเกิดก๊าซพิษไป

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งทีเราตั้งใจมาๆ เราตั้งใจมาทำอะไร เราก็กตั้งใจมาทำคุณงามความดีทั้งนั้น ถ้าเราตั้งใจมาทำคุณงามความดีทั้งนั้นเห็นไหม สิ่งทีมีโรงงานอุตสาหกรรม ถ้ามันทำสิ่งทีดีเห็นไหม โรงงานอุตสาหกรรมใช้ไหม นี่หัวใจของเราๆ เรามาบวชเป็นพระ ถ้าบวชเป็นพระนี่ เราทำคุณงามความดีนี้เหมือนกับเราสร้างสิ่งทีดี เราทำคุณงามความดีของเราไป ถ้าทำคุณงามความดีของเรา สิ่งทีเป็นคุณงามความดีของเรา มันก็ศีล สมาธิ ปัญญา มันเป็นมรรคเป็นผลขึ้นมา

สิ่งทีเป็นกิเลสตัณหาความทะยานอยาก สิ่งทีพญามาร เห็นไหม กากเหลือกากเดน กากทิ้ง มันก็อยู่ในหัวใจของเรา เราพยายามกำจัดกากมันทิ้ง แต่เวลากำจัดมัน กำจัดมันได้แสนยากไป ถ้ามันแสนยากก็ครอบงำหัวใจของเราไป สิ่งทีเป็นก๊าซพิษทำความเป็นพิษไป ถ้าความเป็นพิษมันอยู่กับเรามันก็ทำลายหัวใจของเรา ถ้าอยู่กับหมู่คณะมันก็ทำลายหมู่คณะไป ไอ้สิ่งทีเป็นก๊าซไข่น้ำ ขาดอากาศหายใจ มันตายหมด มันตายหมดเห็นไหม มันตายหมดคือคนทีลงไปทำความสะอาดไป สิ่งทีทำความสะอาดคือผู้อยู่รอบข้างไป ผู้อยู่รอบข้างได้ผลกระทบกันไปหมดเลย นี่พูดถึงถ้ามันเป็นก๊าซพิษ มันเป็นความเสียหายไป

สิ่งทีเป็นคุณงามความดี คุณงามความดีเป็นคุณงามความดีของใคร ถ้าคุณงามความดีเห็นไหม ในโลกนี้มันก็มีดีกับเลวนั้นนะ มีบวกกับลบอยู่ในคนคนนั้นนะ มันมีของมัน เห็นไหม มันมีรูปมีนาม มันถึงมีการหมุนไป นี่ก็เหมือนกัน มันมีบาปมีบุญของมัน มันก็มีการกระทำของมันไป

นี่พูดถึงว่าโรงงานนะ ถ้ามันเกิดก๊าซพิษ เกิดการทำลาย มันทำลายกันไปหมดนะ นี่พูดถึงถึงโรงงานนะ แต่ แต่ถ้าเป็นโรงงานสารเคมีนะ โรงงานทำคามาโคโซน ทำต่างๆ นะ นั้นมันโรงงานทำสารเคมีสารสกัดทำลายเขาทั่วไปหมด เข้าไปต้องมีระบบความปลอดภัย มีการเติมทีของมันเห็นไหม เขาป้องกันเติมทีเลยเพราะมันเป็นก๊าซพิษเติมทีเลย สิ่งทีมันเป็นอย่างนั้นนะ เขาทำเพื่ออะไรละ เพราะในเมื่ออุตสาหกรรมเขาต้องการใช้สอยของเขา มันเป็นธุรกิจของเขา ถ้าธุรกิจของเขา ธุรกิจทางโลกไป ทางโลกหมายความว่าผลประโยชน์ไป

แต่ถ้าของเรานะ ถ้าโรงงานอย่างนั้นเราต้องกำจัดทิ้งเลย กำจัดทิ้ง โรงงานอย่างนั้นคือ โรงงานคือเราจะสร้างคุณงามความดีของเราไง เราจะมาทำสิ่งที่ดีงาม เราจะทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์กับเราไง ถ้ามันทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์กับเรา สิ่งที่มีมันเป็นโรงงานมีแต่สิ่งที่ทำลายล้าง ทำลายล้างไง ถ้ามันเป็นทางโลกโรงงานสร้างอาวุธๆ อาวุธเขาไว้ทำลายกัน แต่อาวุธเขาก็บอกไว้ ป้องกันตัว มันคิดของมันไปร้อยแปดนั่นนะ นั่นมันเป็นเรื่องโลกใจ เรื่องโลกมันอยู่ที่ ผลประโยชน์ของใคร ผลประโยชน์ของใคร ถ้าผลประโยชน์ของใคร มันเรื่องส่วนตัว

แต่ถ้าธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามรรคผลนิพพาน มรรคผลนิพพาน เห็นไหม ดูลิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นองค์ที่ ๔ ในภักทักๆ องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นองค์ที่ ๔ องค์ต่อไปเป็นพระศรีอริยเมตไตรย แล้วยังมีอนาคตวงศ์อีก มัน ยังมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่อๆ ไป ถ้าคำว่ามีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่อๆ ไปคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมาตรัสรู้ธรรม ตรัสรู้ร้อยสี่ ๔ นี้เหมือนกัน

แล้วร้อยสี่ ๔ นี้มันเป็นของใคร เป็นของส่วนตนๆ ไง ทิฐิมานะของตน ส่วนของตน มันไม่ไปเห็นส่วนของธรรม ถ้าส่วนของธรรม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะเป็นสาธารณะ บอกว่าธรรมะเป็นธรรมชาติๆ นี้ละ นี้ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็น สาธารณะ สาธารณะเห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาแสดงธรรมๆ นะ ธรรมะนี้ไม่มีกำมือในเรา แบบ ตลอด ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้แสดงธรรมไปแล้วเห็นไหม เพื่อประโยชน์แก่ สามโลกธาตุ แก่ผู้ที่แสวงหา ถ้าผู้แสวงหาผู้ใดประพฤติปฏิบัติตามสมควรแก่ธรรม ถ้าสมควร แก่ธรรมมันเป็นธรรมะของคนคนนั้น ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ผู้ใดๆ เห็นไหม ผู้ใดก็ เป็นธรรมะของผู้นั้น ถ้าเป็นของผู้นั้นมันเป็นธรรมะส่วนบุคคลแล้ว ส่วนบุคคล ส่วนบุคคลคือ ส่วนจิตนั้น ส่วนจิตนั้นก็ส่วนที่ทำลายความเป็นกำชพิษในใจของบุคคลคนนั้น ถ้าทำลายกำช พิษของบุคคลคนนั้น โรงงานของเขาถ้ามันดีขึ้นมาพัฒนาขึ้นมาเห็นไหม เป็นโรงงาน อุตสาหกรรมที่มีบ่อกำจัดน้ำเสีย บ่อกำจัดน้ำเสียถ้ามันมีสิ่งตกค้างก็ต้องทำลายให้มันสะอาด บริสุทธิ์ทั้งหมดใจ นั่นมันถึงจะเป็นสังฆธรรม มันถึงจะเป็นความจริงใจ เพราะความจริงใจดวง นั้นใจ มันไม่มีกำชพิษกำชเสียกำชทำลายตนเอง

สิ่งที่ทำลายคืออวิชชา กิเลสตัณหาความทะยานอยาก มันทำลายคนคนนั้นก่อน มัน ทำลายใจดวงนั้นก่อน เพราะใจดวงนั้นเห็นไหม จากโรงงานนี้ โรงงานที่เขาพัฒนา โรงงานที่เขา สุจริต ไม่ใช่มีบ่อกำจัดน้ำเสียแล้วไม่เคยใช้เลย ปล่อยมันไหลทำลายสังคมไปทั้งหมด ไม่เคย

กำจัดความเสียหายในใจของตน ไม่เคยกำจัดความเป็นพิษร้ายในใจของตน ไม่กำจัดแล้วยังปิดโรงงาน ปิดบ่อกำจัดน้ำเสียเพราะมันจะเกิดต้นทุน มันจะปล่อยให้ไหลไปตามชุมชน ไหลไปทำลายเขาทั่ว ถ้าไหลไปทำลายเขาทั่วเห็นไหม เพื่ออะไร เพื่อเอากำไรสูงสุด มันเป็นความเสียหายไป

แต่นี้พูดถึงว่าเป็นธรรมะส่วนบุคคล ๆ ธรรมะส่วนบุคคล เห็นไหม ธรรมะเป็นธรรมชาติ เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมไว้นะเป็นสาธารณะ ให้กับบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาอย่างพวกเราพยายามแสวงหา ถ้าพยายามแสวงหา พอแสวงหาแล้วธรรมะส่วนบุคคล ๆ ทุกคนก็อยากจะธรรมะของเรา

มรรคผลนิพพานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือ สาธุ ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมก็จะมีพุทธศาสนา ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่แสดงธรรมจัก ๆ ก็ไม่เกิดสังฆะ ไม่เกิดพระอัญญาโกณฑิยา เวลายุติถึงในสังฆธรรม ๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสาธุ ๆ นะ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เพราะท่านเป็นศาสดา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาของพวกเรา เป็นผู้วางธรรมและวินัยนี้ไว้ เราไปศึกษาว่าเป็นอย่างนั้นจริง ๆ เราก็ยอมรับ ธรรมะเป็นธรรมชาติ เป็นธรรมชาติเพราะธรรมชาติเป็นสาธารณะ

แต่ถ้ามันเป็นจริง ๆ มันต้องเป็นของเรา แล้วถ้าเป็นของเรา ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา มันก็ต้องมีศีลมีสมาธิปัญญา ถ้ามีศีลมีสมาธิปัญญาขึ้นมา มันก็ต้องมีข้อวัตรปฏิบัติ มันก็ต้องมีข้อเท็จจริง ไม่ใช่เอาแต่ใจของตน เอาแต่ความเห็นของตน ความเห็นของตนอะไรก็ได้ ถ้าเป็นความเห็นของเรา ถ้าเป็นของคนอื่นไม่ได้ มันไม่ได้ยังไงมันต้องได้สิ ถ้ามันต้องได้ตัวตนเราก็เบาแล้ว มันต้องอยู่กันด้วยธรรมวินัย ถ้าธรรมวินัยมันเป็นจริง ๆ อย่างนั้น มันมีน้ำใจต่อกัน มันไม่มีน้ำใจต่อกันนะ ถ้ามีน้ำใจต่อกันทำคุณงามความดีต่อกัน

ไอ้โรงงานอุตสาหกรรมของเรานะ ไอ้บ่อกำจัดน้ำเสียเราก็จะเปิดเครื่อง เราก็จะกำจัดน้ำเสียของเรา ทำให้มันสะอาดขึ้นมา ทำให้มันดีงามขึ้นมา มันไม่กระทบกระเทือนกับชุมชน มันไม่กระทบกระเทือนกับหมู่บ้านแถวนั้น โรงงานที่ไหน หมู่บ้านที่ไหน ต้นทุนต่ำ ๆ พยายามจะเอาแต่กำไรสูงสุด แล้วก็ปล่อยของเสียให้ไปกระทบกระเทือนคนอื่น แต่ไอ้สินค้ามันเป็นของเรา ผลประโยชน์เป็นของเรา แต่สิ่งที่กระทบกระเทือนนี้เป็นของคนอื่น ให้คนอื่นรับผิดชอบไป ไอ้เราว่าเราเป็นผู้ที่นักบริหารจัดการ เป็นผู้ที่มีปัญญาทั้งนั้น ไอ้ที่พูดถึงทางโลกนะ แต่พูดถึง

ทางธรรมนั้นนะ สร้างเวรสร้างกรรมทั้งนั้น การสร้างเวรสร้างกรรมนะผลกระทบไปทั้งนั้น ผลกระทบเห็นไหม ถ้าผู้ใหญ่ที่เป็นธรรมมันก็จะประโยชน์มาก

ผู้ใหญ่เป็นธรรมตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ดุสิต เทวทัตจะมาขอปกครอง สงฆ์เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะชราภาพแล้ว ข้าพเจ้าขอปกครอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้ นะ ไม่ให้ ไม่ให้เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้สงฆ์ปกครองสงฆ์ สงฆ์นะเพราะคำว่าสงฆ์ สงฆ์มันต้อง ๔ องค์ขึ้นไปนะ มันจะมีมุมมองคนเดียวไม่ได้ มันก็ต้องมีการโต้แย้ง ถ้ามีการโต้แย้งมีความผิดถูกเห็นไหม แล้วสังคม พระเราฉันตามติ ต้องเห็นร่วมกัน เห็นพร้อมกัน ถึงจะเป็นอันเดียวกัน ถ้าเห็นร่วมกันเห็นพร้อมกันก็จะทำพร้อมกัน

เว้นไว้แต่เวลากรรมฐาน เวลาหลวงปู่มัน เวลาผลของการปฏิบัติ เวลาผลของการปฏิบัติ มันจะใส่กันด้วยข้อเท็จจริง ใส่ด้วยข้อเท็จจริงนะ อัมมะสากัจฉา เอตัมมังคะละมุตตะมัง ความ เป็นมงคลมันต้องมีเหตุมีผล การที่มีเหตุมีผล สิ่งทีเวลาปีใหม่ เวลาวันเสาร์อาทิตย์ เห็นไหม เขาไปเที่ยวธรรมชาติ ไปเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวที่อากาศโอโซนอันดับหนึ่งของโลก เขาจะหา ความสะอาดบริสุทธิ์ทั้งนั้น สิ่งที่เขาจะหาความสะอาดบริสุทธิ์อย่างนั้นนะ นี่ไง อัมมะสากัจฉา เอตัมมังคะละมุตตะมัง มันด้วยเหตุด้วยผล มันต้องมีเหตุมีผล คำว่าเหตุผลยอมรับกันด้วย เหตุผล อากาศที่เห็นใหม่ ก๊าซพิษเข้าไปนะ เห็นคนนอนตายอยู่ข้างหน้า มันไม่มีกลิ่นไม่มีสี ไม่รู้ เข้าไปนะแต่เห็นศพนอนอยู่นั้น เอ็งจะเข้าไปมัย พอจะเข้าไปก็ต้องมีหน้ากาก มีการป้องกันตัวเอง เข้าไปก็ยังตาย

แต่ถ้าเป็นโอโซนเห็นใหม่ โอโฮ สภาพแวดล้อมที่ดีนะ โอโฮ สิ่งที่มีความชื่นใจ หายใจเต็มปอดเลย ต้องเดินทางไปนะ ไปสูดโอโซนนะ อัมมะสากัจฉา ถ้ามันเป็นสิ่งที่สะอาดบริสุทธิ์ มันเป็นโอโซนอย่างนั้นนะ โอ้ย มันชื่นใจนะ มันชื่นใจ ใครๆ ก็อยากจะแสวงหาอย่างนั้น ใครๆ ก็จะไปสถานที่นั้น ไม่มีใครหายใจไม่ออก ใส่หน้ากาก ใส่หน้ากากป้องกันเต็มที่ มีถังออกซิเจน เข้าไป นอนตายอยู่นั้น เข้าไปตายหมดเลย ไม่มีกลิ่นไม่มีสี มองไม่เห็นด้วยตาเปล่า แต่เข้าไปตายหมด

สิ่งทีมันเวลาถ้าเป็นแบบครูบาอาจารย์ของเรา เห็นไหม บอกว่าเป็นอัมมะสากัจฉา เอตัมมังคะละมุตตะมัง เวลาการโต้แย้งๆ มันมีการโต้แย้ง แต่การโต้แย้งระหว่างกิเลสกับธรรม เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาะมีความเห็นผิด มีความยึดมั่นถือมั่นในความเห็นของเรา มันต้องโต้แย้งกัน ไม่โต้แย้งกันเราเอาเป็นอาจารย์ได้ยังไงนะ มันจะปล่อยอารมณ์อย่างนี้ได้ยังไง

นี่ไง หลวงตาท่านสอนประจำ อย่าเสียดายอารมณ์ที่เราเห็นว่าถูกต้องนั้นนะ อย่าเสียดายอารมณ์ของเรา เวลาอารมณ์ที่มันยึดมั่นถือมั่นนะ ทิฐิมานะของตานั้นนะ แล้วก็ยึดมั่นถือมั่นในความเห็นของตานั้นนะ นั้นนะยึดมั่นอยู่ แต่ถ้ามันด้วยเหตุด้วยผลนะ เอ๊ะ มันผิดอะไรนะ มันทำไมถึงผิด ผิด ผิดตรงไหน อ้าว ผิด ผิดเพราะมึงไม่รู้ไง ถ้ามึงไม่รู้มึงไปกอดศพไว้ทำไม ถ้ามึงไม่รู้ มึงเข้าไปสูบ่อกำจัดน้ำเสียที่กิเลสมันกำลังคายพิษในใจมึงนะ มึงยังไม่รู้อีกหรออะ หน้ากากที่ใส่ไว้เดี๋ยวตายนะ มันก็ยังไม่รู้สักตัวอยู่นั้นนะ แต่มันเห็นศพนอนอยู่นั้นมัย ใส่หน้ากาก มีถังออกซิเจน แต่ตายเกลื่อนเลยนะ ตายอยู่นั้น เห็นไหม

ถ้ามันเห็นมันอย่างนั้น มันเห็นแล้ว อ้อ ตรงนั้นมันมีก๊าซพิษ ตรงนั้นมันเข้าไปไม่ได้ ตรงนั้นมันไม่มีอากาศหายใจ เข้าไปแล้วตายทั้งนั้นนะ แล้วตายไปประพฤติปฏิบัติได้อะไร อย่ามาอหังการ อหังการอยู่แล้วมันได้อะไร สิ่งทีกก๊าซพิษๆ นั้นนะ เรามองไม่เห็นด้วยตา ไม่มีกลิ่น ไม่มีสี ไสๆ ไสๆ นะ ผ่องใสเลย เข้าไปแล้วตายหมดเลย

เวลาครูบาอาจารย์ท่านสั่งเวช ท่านสั่งเวชถึงความไร้เดียงสา ความไร้เดียงสาของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นไร้เดียงสามาก แต่เจ้าตัวเกิดทิฐิมานะ เกิดอหังการ ก๊าซพิษทั้งนั้นนะ อหังการ อหังการเพราะอะไร อหังการเพราะมันไม่เข้ากับธรรมชาติใจ มันไม่เข้ากับธรรมะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าธรรมะเป็นธรรมชาติใจ ธรรมชาติคืออะไร ธรรมชาติคือธรรมและวินัยที่บัญญัติไว้ไง ถ้าบัญญัติแล้วมันเข้ากันได้หรือเปล่า มันไม่เข้ากันสักอย่างหนึ่ง ถ้าไม่เข้ากันสักอย่างหนึ่ง มันเป็นไปได้ยังไง อ้าว ก็โลกเขาทำกันอย่างนั้น

นั่นโลก นั่นโลกไม่ใช่ธรรม เพราะธรรมมันอยู่ในใจของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น มันอยู่ในใจของครูบาอาจารย์ของเรา แล้วครูบาอาจารย์ของเราเขาทำมายังไง เขาทำอย่างนั้นมา เพราะต้องตัดซากกิเลส ตัดไอ้ความเคยใจ ตัดไอ้ความสะดวกสบาย อยากได้กินอึมนอนอุ่น หลวงปู่มั่นท่านถากถางประจำ

ถ้าที่ไหนปิ่นโตเถาใหญ่ๆ มีหมูเยอะๆ โยม ที่นี้อากาศดี ปลอดภัย ที่นี้เป็นสัปปายะ น่ารื่นรมย์ น่าจะปฏิบัติ แต่ถ้าที่ไหนนะ ไม่มีปิ่นโตซักเถาหนึ่งเลย ไม่มีสิ่งใดเลย โอ้ยโยม ที่นี้อากาศมันอับ เดี่ยวมันจะเป็นก๊าซพิษ เดี่ยววาทมาจะจุกอกตาย ท่านบอกว่ามันไม่มีจะแตกนั้นนะ นี่หลวงตาท่านถากถางท่านถากถางประจำ ท่านถากถางกิเลสใจ ถ้าที่ไหนปิ่นโตใหญ่ๆ อาหารเยอะๆ โอ้ ที่นี้ แหม อากาศมันเบา ภาวนาแล้วมันปลอดภัย ไม่รู้กินแล้วมันนอนอยู่นั้นนะ เวลาใจด้วยทิฐิมานะของตน ด้วยความเห็นของตานั้น มันไม่ใช่ธรรมวินัยใจ

ถ้าธรรมวินัยนะ อัดคัดขาดแคลนจะชี้ทุกชี้ยากขนาดไหนก็แล้วแต่ แต่เดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนานี่เด่นชัด จิตนี้ผ่องแผ้ว มันมีความสุขนะ ถึงผ้าจะขาด ถึงทุกอย่างจะอัดคัดขาดแคลน แต่มันเป็นที่สมควรแก่การภาวนา พวกเราจะรื่นเริง ชุ่มชื่น ช่างนอกนะ เห็นใหม่ เวลาดูลี ท่านพูดถึงหลวงปู่มั่น เห็นใหม่ ถ้าพูดถึงทางโลกเหมือนเศษคน ไม่มีสิ่งใดเลยที่จะบอกถึงเป็นความสุขทางโลก ไม่มีสิ่งใดเลย ฉันทน้ำร้อนๆ นี่ไม่มี น้ำร้อนก็คือน้ำร้อนต้มสมุนไพรวุ่นๆ น้ำตาลก็ไม่มี เอาไว้ถ่ายรูปรูปยังไม่มีเลย อ้อว่าแต่เอาไว้ฉัน มันไม่มีอะไรเลย บิณฑบาตก็ได้เท่านั้นนะ อย่างมากก็ได้ผักต้มห่อกับใบตองกับข้าวเหนียวเท่านั้น ไม่มีอะไรเลย

ท่านบอกพูดถึงทางโลกมันไม่มีอะไรที่น่ารื่นเริงเลย แต่ในทางธรรมนี่เป็นสัปบายะอาหารเป็นสัปบายะ ฉันทแล้วปลอดโปร่ง ไม่มีสิ่งใดกดทับหัวใจเลย แล้วสถานที่เป็นสัปบายะไม่มีสิ่งใดใครมาถามธรรมะ แหม ภาวนาเก่งทุกคนนะ พระเองที่ปฏิบัตินะโง่ ไอ้โยมมันมาถามหุย แจ้วๆ เลย นั่นนะสนทนาธรรม แต่เวลาครูบาอาจารย์เราไม่ต้อง ตัวกูยังเอาตัวกูไม่รอดเลย จะไปสนทนาธรรมกับใคร สนทนาธรรมกับตัวเองยังสนทนาไม่ได้เลย จะไปสนทนาธรรมกับใคร เป็นสัปบายะไง สัปบายะของคนมาไม่กวน ถ้าไม่เป็นสัปบายะนะ คนมากวนนะถามปัญหาทั้งวัน โอ๊ย เก่งมาก สอนคนได้หมดเลย แต่ในใจเป็นพิษหมดเลย มีแต่ก้าซทำลายตนเองทั้งนั้นเลย ไม่มีอะไรเป็นประโยชน์กับตนทั้งนั้นเลย แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์เห็นใหม่ ไม่มีสิ่งใดสมควรปรารถนาทางโลก ทางโลกขาดแคลนทั้งนั้น ไม่มีสิ่งใดที่น่ารื่นเริงเลย เหมือนเศษคน

แต่ถ้าเป็นทางธรรม สูดยอดของวงกรรมฐาน ท่านทำของท่านตั้งแต่บวชจนสิ้นชีวิต หลวงปู่มั่นตั้งแต่บวชนะ ฐุดงค์อยู่ในป่ามาตลอด ไม่เคยออกมาอยู่เมืองเลย ถ้ามาอยู่มีอยู่ ๒ พรรษา มาจำพรรษาที่วัดบรมฯ นี่ ๒ พรรษา นอกนั้นไม่มี การที่มาอยู่วัดบรมฯ ๒ พรรษาก็เพราะว่าจะมาศึกษา เพราะเวลาปฏิบัติไปแล้วเห็นใหม่ ถ้าจะตรวจสอบกับพุทธพจน์ ตรวจสอบกับพระไตรปิฎก เจ้าคุณอุบาลีฯ ท่านเป็นผู้ที่ชำนาญมาก เป็นผู้ที่มีชื่อเสียง เป็นครูอาจารย์ใหญ่สำหรับการศึกษา ก็มาถกกัน มาหาช่องทาง

เวลาปฏิบัติปฏิบัติในป่า แต่ปฏิบัติในป่านี้เป็นความเห็น เป็นสมบัติของตน สมบัติของตนถูกต้องดีงามหรือไม่ มันพยายามจะหาช่องทาง แล้วเปรียบเทียบกับธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยผ่านเจ้าคุณอุบาลีฯ โดยผ่านครูบาอาจารย์เป็นปราชญ์ในทางการศึกษา ปราชญ์ในทางการค้นคว้า ท่านก็มาจำพรรษาที่วัดบรมฯ ๒ พรรษา ก็เพื่อมาตรวจสอบ ทดสอบ การตรวจสอบก็ให้มันถูกต้อง ความถูกต้อง ไม่ได้ทูลีมานะว่าตัวเองเก่งตัวเองฉลาดทั้งนั้น ตัวตนของตนไม่มี แต่เอาสิ่งจะความจริง เอาธรรมะขององค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นธรรมชาติ ๆ ให้มันเป็นธรรมในใจของตน ถ้าเป็นธรรมในใจของตน พระเป็นผู้ที่มีอรรถสมบัติ

ถ้าพระที่ไม่มีอรรถสมบัติ พระที่ครองธรรมวินัยนี้ไม่ได้แล้วใครจะครอง ส่วนที่เป็นสมบัติ ๆ สมบัติต้องเกิดกับเรา ศีลสมาธิปัญญาขึ้นมามันเกิดจากใจ ใจถ้ามันธรรม ความเป็นจริงขึ้นมามันจริงขึ้นมาอย่างไร แล้วมันจริงขึ้นมาแล้ว สิ่งที่จะมาได้เห็นไหม มันช่องทางของมัน ช่องทางมันคือข้อวัตรปฏิบัติ คือความเป็นอยู่ของเรา ถ้าความเป็นอยู่ของเรา ถ้ามันสมควรแก่ธรรม มันเพื่อธรรม ๆ มันเข้มแข็ง มันองอาจ มันรื่นเริง มันชุ่มชื่น มันมีการกระทำ ปลอดภัย ไม่ต้องมีสิ่งใดมาเยินยอ ยกย่อง สรรเสริญ

โมฆบุรุษตายเพราะลาภ ลาภสักการะที่คนยกย่องสรรเสริญเชิดชูนั้นนะ เป็นการชี้หน้าให้ไปตาย มันไปตายเพราะอะไร ไปตายเพราะว่าลูบหน้าปะจมูกไป ทำไฉนนั้นก็ไม่ได้ ชัดใจคนนั้น ทำไม่ได้ ไม่ได้ชัดใจคนนี้ เวลาคนโน้นก็จะเอาอย่างนั้น คนนั้นก็เอาอย่างนี้ แล้วคนนั้นก็จักไปอย่างนั้น แล้วเอ็งเป็นใครนะ เอ็งเป็นตัวต่อใช่ไหม ให้เขามาเติมให้เต็มหรือ โมฆบุรุษตายเพราะลาภ มันไม่ต้องไปเกี่ยวข้องกับโลกเลย บวชเข้ามาแล้วเป็นพระ อยู่ในสงฆ์ สงฆ์ทุกอย่าง มันมีอะไรที่มันขาดตกบกพร่อง มีอะไรบ้างที่มันแตกต่างกัน มีใครบ้างที่เลิศเลอกว่าเรา ที่มีสิ่งใช้สอยดีกว่าเรา มีอะไรที่มันประเสริฐกว่าเรา ในวัดนี้มีใครเก็บของเอาไว้กินพิเศษ แล้วคนอื่นไม่มีจะกิน มีทรัพย์สมบัติพิเศษ มีของดีกว่าคนอื่น มีที่ไหน ต้องเสมอกันไป

ถ้ามันเสมอกันเห็นไหม มันไม่เกิดก้าชพิชกัฏกร่อนใจของตน พอก้าชพิชกัฏกร่อนในใจของตน ใจของตนก็เป็นแบบนั้นนะ แล้วใจของตนมันต้องทดสอบ เข้าห่มุ่ ห่มุ่เป็นอย่างไร มีสิ่งใดบ้างที่แตกต่างกัน ถ้ามันแตกต่างกันเห็นไหม ภิกษุถือศีลต่างกัน นานาสังวาส ฐิติมานะแตกต่างกัน ฐิติมานะไม่เหมือนกัน ถ้าฐิติมานะไม่เหมือนกันเห็นไหม นี่สัปปายะ ๔ ครูอาจารย์ เป็นสัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะ หมู่คณะเป็นสัปปายะ หมู่คณะเป็นสัปปายะ หมู่คณะเป็นสัปปายะคือฐิติมานะ ความเห็น การกระทำ เห็นไหม มันไปกันได้ไป

ถ้าการกระทำความเห็นมันไปกันไม่ได้มันก็ขัดแย้งกันไป พอมันขัดแย้งกันแล้วจะมาภาวนาหรือ โอ้ พระรุดงค์รุดงค์มานะ การรุดงค์มานะแม้แต่คำพูด ผู้ที่แทงใจกันมันก็เสียด แสบ มันก็เจ็บแสบในใจแล้ว เวลาเขาพูดอะไร ถ้าสิ่งใดเห็นไหม มันไม่ถูกไม่ควร กรรณฐานเราขอโอกาส ๆ ถ้าสิ่งใดไม่ดีเราก็ไม่พูด ถ้าสิ่งใดจะพูดนะ มันจะเสียดแทงกันก็ขอโอกาส ถ้ามันจะเสียดแทงกันนะ ถ้ามันเสียดแทงกันเพราะว่าความเห็นผิดไป

ดูสิ วินัยเห็นไหม ขอนิสัยๆ นะ ถ้าอุปัชฌาย์กระสันอยากจะสึก สัทธินาฬิกก็ต้องพูดชักนำ ถ้าอาจารย์มีความกระสันอยากจะสึก สัทธินาฬิกก็ต้องช่วยเหลือ พยายามพาไปหาครูบาอาจารย์ ถ้าสัทธินาฬิกกระสันอยากจะสึก อุปัชฌาย์อาจารย์ก็พยายามน้อมนำ เขาขอนิสัยกัน ขอนิสัยกันอย่างนั้นนะ เขาขอนิสัยกันว่าถ้าใครผิดพลาด ใครมีความเห็นผิด เขาพยายามจะชักนำกันมา พยายามจะโน้มนำมา แล้วโน้มนำได้มัย มันโน้มนำกันไม่ได้นะสิ โน้มนำกันไม่ได้มันก็ยอมรับว่าคนไม่มีบารมี ถ้าคนมีบารมีนะ ถ้าคนมีบารมีนะ พูดสิ่งใดทำสิ่งใดคนก็เชื่อถือ

ถ้ามันไม่มีบารมีนะ พูดยังงี้ๆ ก็ไม่เชื่อถือ เขาไม่เชื่อถือเรา เขาไม่เชื่อถือเราก้เรื่องของเขา เขาไม่เชื่อถือเรา เขาไปเชื่อถือพระสองสลึง พระหกสลึง พระสองบาท เขายังไปเชื่ออะ ไอ้พวกเว่อๆ พูดเกินธรรมดา ไอ้โหย สักคมยกย่อง ไอ้พวกสองบาท ไอ้ของเราไม่ต้องสักบาทเดียว เอาพระเต็มบาทก็พอ ไอ้พระสองบาทสามบาทนะเราไม่ต้องไปยุ่งกับเขา แต่สักคมมันชอบสักคมชอบอย่างนั้น ไอ้พวกหกสลึงสองบาท พูดเกินนิพพานไปอีก นิพพานยังของต่ำต้อย ไอ้นี้พูดเลยนิพพานไปเลย ถ้าอย่างนั้นมันเรื่องของเขา นี่ไง ถ้าเขาไม่เชื่อถือศรัทธามันก็กรรมของสัตว์

ถ้าประพฤติปฏิบัติธรรมนะ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน มันมีเวรมีกรรมกันมาทั้งนั้นนะ ถ้าเขามีเวรมีกรรมกันมาอย่างนั้น มันจริตมันนิสัยของเขา เห็นไหม เวลาหลงตาท่านพูดประจำ ท่านได้ทำหน้าที่ของท่านแล้วนะ ท่านได้เทศนาว่าการคือทำหน้าที่ ในหลวงพูดไว้ขอให้ทุกคนทำตามหน้าที่ สักคมจะร่มเย็นเป็นสุขมาก ใครเวลาสมัคราชการนะ อู้หุย แข็งแรงสุดยอดคนเลยนะ พอได้รับเข้าไปทำงานนะ มันลาป่วยทีครึ่งปี เวลาเข้าไปแล้วนี่หน้าที่ เวลาจะทำงาน หุย เก่ง ยอดคน สมัครขึ้นมากกว่าจะได้รับ พอรับเข้ามาแล้วนะมันไม่ทำหน้าที่เลย ไม่ทำอะไรเลย ปล่อยปละละเลย สักคมเหลวแหลก

นี่ก็เหมือนกันเวลาหลงตาท่านพูดนะ ท่านก็ทำหน้าที่ของท่านแล้ว ในเมื่อท่านมีคุณธรรมในใจ ท่านก็เทศนาว่าการของท่าน ท่านบอกว่าท่านทำหน้าที่ของท่านแล้ว ต่อไปก็เป็นหน้าที่ของผู้ฟัง หน้าที่ของผู้ที่รับ ผู้ที่ฟังเขาฟังแล้วนะมันประโยชน์กับเขา เขาก็เก็บประโยชน์ของเขาไป ไอ้คนเทศน์เทศน์จบแล้วก็จบแล้วนะ พอเทศน์จบแล้ว ชีวิตก็มีหายใจเข้าหายใจออก เดียวก็ตายแล้ว ไอ้ผู้ที่รับฟังแล้วมันจะไปแสวงหาผลประโยชน์ ทำให้เป็นประโยชน์ของเขาขึ้นมาหรือไม่ ถ้าเขาทำประโยชน์ขึ้นมาล่ะ ก็เป็นหน้าที่ของเขา ครูบาอาจารย์ของเราได้ทำหน้าที่แล้ว เขาก็ต้องทำหน้าที่ของเขา

หน้าที่ของเขาคือเขาได้ยินได้ฟังแล้วเขาก็ต้องไปวิเคราะห์วิจัย เขาก็ต้องไปฝึกฝนของเขา กาลามสูตรไม่ให้เชื่อแม้แต่อาจารย์ของตน ไม่ให้เชื่อว่ามันเป็นจริง มันจะเป็นได้ยังไง แต่เขาต้องพิสูจน์ของเขา พิสูจน์ให้มันเป็นจริงขึ้นมาในใจของเขา ถ้าในใจของเขาพิสูจน์ขึ้นมาจริงแล้ว นั่นความเป็นจริงในใจของเขา เพราะมันเป็นจริงขึ้นมา เขาจะย้อนกลับมาคำเทศน์ของครูบาอาจารย์เลย เออ วันนั้นฟังเทศน์ตรงนั้นแล้วเราปฏิบัตินี้ โอ้โฮ มันเหมือนกันเลย มันใช้เลยนะ แสดงว่าอาจารย์องค์นั้นมีกิน ถ้าอาจารย์องค์นั้นเทศน์ว่าการไปร้อยแปดพันเก้า ทำทำอะไรก็ได้ประโยชน์เลย แสดงว่าอาจารย์องค์นั้นไร้สาระ

นี่เวลามันเป็นกรรมฐานเราเขายกย่องครูบาอาจารย์ เขาเชื่อกันเพราะเหตุนี้ไง ปฏิบัติมาลี หลวงปู่มนั่นะ หลวงตา ท่านทำเลยนะ ปฏิบัติมาลี ปฏิบัติมา แล้วมาสอนผมด้วย ถ้ามันจริงมันแน่ให้มาสอนผมด้วย ถ้ามันสอนไม่ได้ สอนไม่ได้ นี่มันก็เริ่มต้นมาที่เราไง เริ่มต้นที่เราเริ่มต้นมันก็อยู่ที่การกระทำของเราแน่แหละ ถ้าการกระทำเริ่มต้นนะถ้ามันเข้มแข็ง ถ้ามันเป็นจริงเป็นจริงขึ้นมาเห็นไหม การปฏิบัติเริ่มต้นนะเห็นไหม ที่มันยากมันยากตรงนี้ ถ้ายากตรงนี้ก็ขึ้นมา พยายามทำของเราขึ้นมา

ถ้าทำมันขึ้นมาเห็นไหม มันก็เป็นโรงงานอุตสาหกรรม โรงงานทุกโรงงานมันมีของเสียทั้งนั้น คนเกิดมา ความรู้สึกนึกคิด กิเลสตัณหาความทะยานอยากในใจมันมีทั้งนั้น แล้วเราจะทำยังไง เราจะกำจัดมันหรือมันจะปล่อยให้มันท่วมหัวใจ ตายนะ พอมันสะสมขึ้นมาจะมันกำชไข่น่า ลงไปนะตายหมดนะ แล้วมันก็อยู่ในใจ ทีนี้กิเลสตัณหาความทะยานอยากก็เป็นแบบนั้นทำลายหัวใจเราทั้งนั้น แล้วเราบวชมา บวชมาเราจะมีการกระทำ เราทำของเราให้จริง ทำจริงขึ้นมามันก็จะเป็นสมบัติของเรา

นักรบ เวลานั้นรบๆ รบกับใคร บวชมารบกับใคร ศีลสมาธิปัญญาเวลามันมีขึ้นมาเห็นไหม สงครามระหว่างสงครามธาตุกับสงครามขันธ สงครามธาตุสงครามขันธมันก็เป็นธาตุขันธแล้วจิตละ แล้วกิเลสละ แล้วถ้ามันเป็นความเป็นจริงขึ้นมาละ ถ้าเป็นจริงขึ้นมาเห็นไหม มันถึงเป็นปัจจัยตั้ง สันติวิญญูกลางหัวใจใจ ถ้ามันเป็นขึ้นมามันจะเป็นสมบัติของเราเห็นไหม

มันมีทุกคน ถ้ามันไม่มี ไม่มีอวิชาไม่มาเกิดอยู่ที่นี่ แต่มีมาแล้วเห็นไหม ให้มันมีสำนึกใจมันเห็นแก่ส่วนรวม ไม่ใช่เห็นแต่ความคิดของเรา ใจความคิดที่มันคิดขึ้นมาเหยียบมันลงไป มันตีขนาดไหน มันแน่จริงขนาดไหน เราจะตายอยู่แล้ว มันทำงานนิสัยเสียไปหมดแล้ว แล้วก็ลามไปคนอื่น แล้วคนอื่นละ แล้วคนอื่นเขาเป็นอย่างนั้นมัย เขาไม่เป็นอย่างนั้นเพราะอะไร เพราะเขาได้ปิดกอก เขาได้ทำลายมัน เขาได้กำจัด เขาริไซเคลให้มันหาย การกระทำคือการ

เปลี่ยนแปลงนิสัย การกระทำให้มันเข้มแข็งขึ้นมา ให้มันถูกต้องตั้งมาขึ้นมา มันมีธรรมวินัย เป็นเครื่องตรวจสอบ

ในทางโลกนะแข่งดี ๆ แข่งดีอะไรดี ถ้าดีขึ้นมามันก็ต้องเทียบด้วยศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๒๒๗ นี่พูดถึงศีลนะ ศีลมันบอกว่ามันผิดหรือถูกใจ แล้วถ้ามันมีจรรยาหรือสัมมา แล้วถ้าเป็นจริง ๆ ขึ้นไปเห็นไหม เวลามันเกิดภวานามปัญหา มันเกิดโลกุตตรปัญญา มันเหนือไปทุกอย่างเลย แล้วเวลามันเกิดมรรคเกิดผลขึ้นมา มันเกิดในใจขึ้นมา แล้วมันเกิดมาจากไหน มันก็เกิดมาจากโรงงานในใจนี่แหละ เวลามันพัฒนาขึ้นมา แต่ แต่มันรู้จักเก็บ รู้จักรักษา รู้จักพัฒนา รู้จักการเปลี่ยนแปลง ไม่ใช่ย่ำคิดย่ำทำเดิม ๆ อยู่อย่างนั้น ไม่เปลี่ยนแปลงอะไรเลย ทางโลกก็ว่าสันดาน สันดานเดิม สันดานยังงี้ก็เป็นอย่างนั้น สันดานแก้ไม่ได้

แต่ถ้ามันเป็นความจริง ๆ มันต้องแก้ไข แก้ไขขึ้นมาให้มันเป็นจริงขึ้นมา แก้ไขขึ้นมา ก็ลำบากไปหมด ทุกข์ยากไปหมด ลำบากไปหมด ชัดสนไปหมด ไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันเลย นั่นถ้ามันลำบากก็กลัวลำบาก กลัวทุกข์กลัวยาก กลัวทุกข์เห็นใหม่ ก็เลสเป็นเรา ถ้ากิเลสเป็นเราทำอะไรไม่ได้เลย แต่ถ้าธรรมะเป็นเรา เราเหนือมัน มันจะทุกข์มันจะยากแคไหนให้มันทุกข์สิ ทุกข์ให้ตาย พอมันผ่านไปแล้ว จบนะ พันไปหมด

ไอ้ไม่อย่างนั้นกลัวไปหมด แล้วก็สะสมกันไป สะสมก็พยายามปิดไว้ ให้มันเกิดการหมัก เกิดก๊าซไข่เน่าขึ้นมาไง แล้วก็ตายกันอยู่นั่นนะ มันไม่พัฒนา ถ้าพัฒนาขึ้นมามันต้องพัฒนาขึ้นมาเป็นความจริงเราขึ้นมา

ถ้าความจริงขึ้นมาเห็นใหม่ นี่ผลของการปฏิบัติ ถ้าเราปฏิบัติมันต้องปฏิบัติอย่างนี้ ให้เป็นสัจธรรม ให้เป็นความจริงขึ้นมา เราจากปุถุชนแล้วจะเป็นกัลยาณชน แล้วขึ้นสู่อโศตปัตติมรรค ให้แค่นี้พอ ไม่ต้องสูงไปกว่านี้หรอก ให้มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ให้เป็นเห็นน้ำเห็นเนื้อ ถ้าเห็นน้ำเห็นเนื้อขึ้นมาเห็นใหม่ ถ้าพระทำไม่ได้ใครจะทำ แล้วเป็นพระ เป็นนักรบ ประกาศตนว่าเป็นพระกรรมฐาน เอวัง